

dispune de câțiva actori tineri și maturi cu resurse dramatice reale: Liliana Balica (*Anna*) este himerică, Zoltan Lovas (*Șomerul*), convulsiv, Adriana Ghiniță (*Scriitoarea*), halucinantă etc. Gânditor de stânga („ăștia au pervertit teatrul, l-au transformat într-un bordel capitalist“), ușor de identificat sub chipul Scriitoarei, Noren nu este mai puțin prosemiteu. Evreismul său țâșnește din text ca o surpriză: „s-a apropiat de mine un tip care m-a întrebat dacă știu cine a construit blocul acela înalt din Sergestorg, și mi-a spus că a fost Siemens, cel care a construit tot: de la prăjitorul de pâine până la camerele de gazare“. Lars Noren spune, la un moment dat (prin vocea Scriitoarei), că „o piesă bună de teatru, o piesă adevărată e ca sabia la care fierarii japonezi lucrează treizeci de ani, chiar toată viața“. Că piesa *Cercul de persoane 3:1* (titlul rămâne și după lectura textului o ieftină enigmă) nu e defel o sabie japoneză nu ne surprinde. Surprinzător este că autorul nu a folosit oțelul suedez. Scris dintr-o răsuflare, textul are culmi și depresiuni, când este foarte volubil, când monosilabic. Dar imaginea finală este a unei tragedii contemporane și, la urma urmei, un strigăt de ajutor ce răzbate din paradisul suedez.

Teatrul Clasic Ioan Slavici Arad – Cercul de persoane 3:1 de Lars Noren. Traducere de Zoltan Schapira și Olivia Costea. Regia: Zoltan Schapira. Asistent regie și psihodisign: Olivia Costea. Cu: Carmen Vlaga (*Fata*), Marius Turdeanu (*Tânărul*), Călin Stanciu (*Alcoolicul*), Liliana Balica (*Anna*), Zoltan Lovas (*Șomerul*), Mariana Tofan Arcereanu (*Lena*), Bogdan Costea (*Schizofrenul*), Ioan Costea (*Directorul*), Adriana Ghiniță (*Scriitoarea*), Ion (*Marian Parfeni*), Oltea Blaga (*O femeie*). Data premierei: 9 iunie 2007.

Natalia STANCU

Cum „devine“ cu fondacia la Râmnicu Vâlcea

Fără exagerare – exegeza scenică a operei lui I.L. Caragiale a cunoscut o contribuție notabilă la Teatrul Ariel din Râmnicu Vâlcea, care a realizat chiar o „Integrală de comedie“.

Am văzut mai întâi *Caragiale/Non-stop/Europa 07*, care a mizat pe teribila actualitate a clasicului prin „evidența“ unor pagini (un scenariu liber din proză, publicistică și teatru) care ne vorbeau direct și provocator despre tensiuni și manifestări politice recente, despre nemulțumiri și indignări pe care le resimțim, ca simpli cetățeni, zilnic. O vie și amuzantă validare a actualității lui Caragiale prin spectacol, prin spectacolul stradal, desfășurat, de fapt, în Zăvoi. O reînviere a lumii lui Caragiale și a lumii noastre într-o atmosferă de teatru de bâlci, la care contribuiau și pitorescul măștilor, și lada păpușarilor, și atelajele așezate pe iarbă, în jurul „căruții cu paie“. Iar arcul peste timp, realizat cu atari elemente estetice, plus maldărul de ziare, răsturnate pe noi dintr-o autobasculantă și cât pe ce să ne strivească nu făceau decât să amplifice senzația de fapt dureros „din aceasta nu

Camelia CONSTANTIN și Dan CONSTANTIN

veți putea ieși“. Ideea montajului și a spectacolului nu era nouă. Execuția părea perfectibilă – fie și numai prin eliminarea tușelor prea groase și a pasajelor redundante. Dar amestecul îndrăzneț de cadru natural, realitate și semna teatral releva, cu aplomb, efectul (de data aceasta artistic-scenic) al aceluși celebru „simț enorm și vază monstruos“.

A urmat **Conul Leonida față cu reacțiunea**. Prilej de a ne reaminti că au trecut 127 de ani de la lansarea piesei de către C.I. Nottara, care a optat, primul, și pentru o Efimiță în travesti. De atunci, farsa într-un act, care a beneficiat de multe versiuni scenice dar și de importante exegeze critice, a câștigat în greutate; greutatea unui puternic concentrat de satiră morală, de satiră politică și nu numai; și mai ales a unei mostre de teatru al absurdului, care l-a devansat cu mult și l-a inspirat, peste ani, pe Eugen Ionescu.

Pentru a urmări *Conul Leonida*... am pătruns (în ceea ce mă privește – pentru întâia oară!), trecând peste lac și mergând printre arbori seculari, în Teatrul din Parc. Un parcurs pe care l-am simțit inițiatic, către o casă, către un spațiu magic. Aici ne-am cufundat într-o atmosferă aparte (pe care o datorăm tot Doinei Miglezi, ea semnând și scenografia). Odaia modestă a lui Leonida făcea una cu minuscula și atât de intimă sală de spectacol. Pătrundeai într-o încăpere țărănească mutată la mahala, în care se amestecau mirosul „lampei cu gaz“, cel al fumului de la o „sobă cu tăciuni pâlând“ și cel al câtorva piese de mobilă, rudimentare și modeste, ce evocau, însă, o străveche civilizație a lemnului. Sărăcăcios, chiar trist, universul casnic al lui Leonida și al Efimiței trădau un

tip patriarhal de existență, în care se respectă cu sfințenie rânduielile. Așa argumentau numeroasele candelă, ori ritualul spălatului, ori ritualul pregătirii pentru somn, înlocuirii halatului și a camizolei cu cămeșoale țărănești, și scufii de noapte.

Fără a se înscrie neapărat sub semnul vreunei teorii, evitând excesele (excesele firoscofant-ontologice, sexualizante sau postmodern-estetice) spectacolul de la Teatrul Ariel din Râmnicu Vâlcea se impune atenției și chiar *memoriei* talmăcirilor după Caragiale. Montarea regizoarei Doina Miglezi ne-a propus o restituire atentă și matură a ofertelor textului, fiind, totodată, o lectură scenică originală și îndrăzneată. O demonstrație a permanentelor operei, concomitentă cu cea a inerțiilor noastre morale; și, prin aceasta, o contemporaneizare firească, ea neavând nevoie de cârja contextualizării, de referințe forțate. Execuție a „concertului obligatoriu“ Caragiale, spectacolul a provocat temperamentul, imaginația și profesionalitatea celor doi interpreți, dar a îndemnat și la libertate creatoare pe Dan Constantin și Camelia Constantin (remarcabili, chiar performanți și în alte spectacole de la Ariel). Atent îndrumați de regizoare, ei creează și desfășoară o țesătură fină, precisă și spirituală de replici modulate tensional conform unor stări și ieșiri umorale, variate acțiuni fizice, tăceriacompaniate de mimă. Prin jocul lor succulent și spiritual, spectatorii cunosc, iar și iar, formele ilare ale spaimei de revoluție (atât de expresiv surprinse și de Alecsandri în *lașii în carnaval*) se confruntă cu efectele prostiei și ale lașității umane genuine, dar și cu cele ale imbecilizării datorate demagogiei politice și prestigiului otrăvit al ziarelor care o propagă.

Simt nevoia să fixez pentru cititor câteva aspecte concrete ale discursului teatral. Așa, de pildă: sugestia unei diferențe de vârstă și cea a unor vagi elanuri erotice ale mai tinerei sale consoarte, evident ignorate de un Leonida „senex“ și mai ales obsedat de politice. Sau: recursul la paginile gazetei, după ce foaia a trecut (urmare a unui banal accident casnic) printr-un miniincendiu și o miniinundație și a fost ruptă în bucățele. Sau: ridicarea borcanului de castraveți la rang de obiect scenic important, în pasajul cu „legea de murături“. Cea mai nouă și interesantă abordare a Doinei Miglezi din acest spectacol rămâne, însă, aceea care vorbește de coșmarul revoluției izvorât din spaimă; de modul în care „fandacia e gata“ și „se cade în ipohondrie“ din ancestrală teamă de schimbare. Concret: Efimița „visează urât“, cu mult înainte de a auzi zgomotele, chiotele sau împușcăturile cheflilor în noaptea de Lăsata Secului. Frica eroilor vine din ei înșiși, poate chiar din străfundurile subconștientului. Noroc cu apariția liniștitoare a Saftei, slujnica. Și aici e de notat că regia a dat un loc de muncă, în casa lui Leonida, unei june și frumoase reprezentante a etniei rome; prilej de alunecare a vorbei în cânt și dans, prilej de pitorești și tentante mișcări de umăr și de șolduri (în acest rol remarcându-se înzestrarea Corneliei Sima).

Singurul lucru cu adevărat discutabil mi s-a părut ignorarea *ciclicității* specifice comediilor lui Caragiale și sugestia, din final, a faptului că Leonida și-ar pune lațul de gât. Ceea ce, după mine, nu are nici noimă și nici măcar hazul unui act ratat! Dar asta ar fi o altă discuție. Mult mai importantă mi se pare, însă, consemnarea spectacolului de la Ariel ca o întâlnire extrem de vie cu opera lui Caragiale, cu arta teatrului și cu talentele care animă echipa de la Râmnicu Vâlcea.